

Den för vilken annan krigsman är förman, är underlydande i förhållande till förmannen.

Krigsman, vilken innehar högre tjänstgrad än annan krigsman, är överordnad för denne senare. En förman är sålunda även överordnad i förhållande till den underlydande.

Den, för vilken annan krigsman är överordnad, är i förhållande till denne underordnad".

- . Hälsningsplikten som jag vidrört tidigare var också ett medel, som användes till att trycka ned en underordnad volontär. Den användes bl a av befäl, vilka man aldrig hade kontakt med eller ens visste vad för befattning de hade. Här hade vi volontärer egentligen inte några rättigheter utan bara skyldigheter. Ja, man skulle nästan ibland kunna tro att vi var livegna.
- . En meningslös episod jag minns särskilt, var en kväll, då jag var på väg till sta'n för att se en film som hette, "Jag minns min gröna dal". Den skulle vara mycket sevärd och dessutom var jag bjuden. Som vanligt gick (marscherade) jag i rask takt, det var vi ju uppmanade att göra. Strax innan jag hade kommit fram till järnvägsviadukten över Lundavägen såg jag, i den något mörka belysningen, en uniformerad cyklist på gatan tvärs över spårvägsspåren. Han var på väg i motsatt riktning, d v s mot Kirseberg och F 10. Jag ansträngde mig inte något särskilt för att se vem det var. Att hälsa tvärs över Lundavägen försökte jag undvika. Zacke var dock ett undantag, honom måste man hälsa på av ren självbevarelsedrift.
- . I det här fallet var det ett annat befäl, som hade uppmärksammat att jag inte hälsade. Med detta som skäl vände han in på min körbana (vänstertrafik) i höjd med Vattenverksvägen. Efter en stund fanns han bredvid mig på trottoaren. "Volontären - gör halt"! skrek han. Jag stannade, vände mig om och såg att det var en furir Gustavsson, värnpliktig flygförare, som antagligen gjorde någon repetitionsövning. Jag tror inte han flög jaktflygplan utan möjligen transportflygplan.
- . "Varför hälsade inte volontären" - frågade han. - "Jag såg inte furiren". "Såg inte - hälsa"! skrek han. Jag utförde hälsningen samtidigt som jag funderade över vad den egentliga orsaken var att han antastade mig.

Efter en stund frågade han: - "Var är volontären på väg"? Jag svarade pliktskyldigast vart jag var på väg. Då sade han till slut, - "Egentligen skulle volontären få gå hem och lägga sig, men jag skall låta nåd gå före rätt, men kom ihåg en sak, volontären skall lära sig hälsa till en annan gång annars skall volontären få ett helvete i hela den återstående kommisstiden. Vi skildes åt. Jag fortsatte, lite skakad, mot station och bion, Furiren vände tillbaka mot F 10, nu gående, ty man får inte cykla mot trafiken. Sommaren 1943 i Rinkaby fick jag för första gången i mitt liv åka med som passagerare i ett flygplan. Jag gjorde det på order av löjtnant Beck-Friis som då tjänstgjorde på andra divisionen.

Flygplanet var en inmönstrad tremotorig Fokker. Förare var min aggresive värnpliktige furir Gustavsson, som höll på att öva start och landning. Någon speciell hälsningsövning hade vi inte denna gången och inte senare heller för den delen. Vårt tidigare möte var glömt.

- Att vara militär utan personlig beväpning gick ju inte an. Därför fick vi flygplan- och vapenmekar i september kvittera ut våra vapen i form av gevär M/96. Signalisterna fick ut pistol M/07 och ansåg sig därmed vara en klass över mekarna.

Pistol M/40 fanns vid den tiden endast i ett fåtal exemplar. Alla personliga vapen kvitterades hos vapenmästare Skargren i vapenförrådet ovanför matsalen (hotell Malvia).

Vid vissa tidpunkter fick vi inställa oss i vapenförrådet med väl rengjorda vapen. Då togs vi emot av specialisten på gevär, vapenmästare Berggren, som företog en noggrann besiktning.

Med vapnen följde andra problem utöver de vanliga. Nu tillkom vapenvård. Eftersom gevären stod förvarade i ett vapenstall, ofta i ett förrum till logementet, blev de mycket utsatta för damm.

I mynningen på geväret skulle dessutom sitta ett s k mynningsbleck fastsatt med bivax.

Denna lilla plåtbit blev till förargelse för nästan all stampersonal utrustade med gevär och sedermera även kulsprutepistol (Kpist). Saknades detta mynningsbleck vid någon av de inspektioner, som förekom, inkasserade ägaren ett permissionsförbud omgående.

När det gällde exercis blev vapenföringen ett nytt moment som skulle läras in. Efter en tids träning tror jag faktiskt att vi blev riktigt skickliga. Ja, så bra, att vi fick marschera efter fanvakten vid Svenska flaggans dag 1943 på Malmö gamla idrottsplats.

Någon övrig utbildning på geväret fick vi inte under september månad 1942. Vi blev väl därför lite förvånade när det kom besked om att volontärskolan skulle sköta vakthållningen på flottiljen då övrig personal deltog i flygvapenövningen i Västergötland (Se Stridsbergs bok sid 61).

Nu genomfördes snabbutbildning i posts uppträdande. Många av mina kamrater hade aldrig skjutit med ett gevär. Självt hade jag ju utbildning i hemvärnet sedan 1940.

För att i någon mån råda bot på denna okunnighet fick vi avlossa vardera fem (5) lösa patroner (även kallad träplugg). Med denna något förkrymta utbildning kom vi snabbt in i verkligheten.

Under vakttjänstgöringen var utrustningen förutom gevär, livrem med liten patronväska för tjugo patroner. I geväret skulle finnas två skarpa och tre lösa patroner.

Den svenska igelkotten saknade nog en hel del taggar de dagarna. En dag marscherade vi mot Kockums varv för studiebesök. Komna utanför hotell Savoy var det någon som upptäckte skådespelaren Edvard Persson innanför ett av hotellets matsalsfönster. Upptäckten spreds snabbt inom hela plutonen. Alla huvuden vändes nästan samtidigt mot Edvard för att beskåda denne populära skådespelare. Vår furir tyckte emellertid att det hela blev en smula pinsamt varför han kommenderade, - "se rakt fram" och därmed var det slut på vår nyfikenhet. Jag har ibland undrat hur Edvard möjligen såg det från sin plats när helt plötsligt 40 huvuden, som om någon drog i ett snöre, vändes bort ifrån honom.

Besöket på Kockumsvarv blev en verklig upplevelse. Vi fick se hur man i sand formade stora fartygspropellrar och sedan göt dem i dessa formar. I motorhallen byggdes stora dieselmotorer, ja - så stora att en person ledigt kunde stå inne i en av dess cylindrar. Vi fick besöka fartygshallen där ett fartyg höll på att svetsas, som då var ganska nytt inom fartygbyggandet, tidigare hade de nitats. Detta fartyg var på 20-tusen ton, ett av de största som byggdes på den tiden. Några av "kolosserna" var tankfartygen Soya 1 och Soya 2.

I dag på 1980-talet är detta ju småpotatis.

Vad som förvånade oss mest var de stora volymer, som fartygsteknikerna rörde sig i om man jämförde med det vi sysslade med. Många hade dessutom ett svart och sotigt arbete och i denna jämförelse hade vi det ju vida bättre. Vi fick även vara ute i friska luften i vårt arbete, det var det säkert många på Kockums som saknade. Det är bra med studiebesök.

På hösten 1942 fick vi flygplanmekar medverka i bärgningen av en J8 som hade nödlandat vid Sege strax utanför Malmö. Flygplanet var helt oskadat och kunde bogseras därifrån med lastbil. Bästa tiden att bogsera flygplan var på natten då så gott som all biltrafik var borta. Färdvägen från Sege till F 10 gick via Lundavägen och Vattenverksvägen (ev södra Bulltoftavägen).

Under bogseringen fick vi se himlen färgas röd av en brand i en stor industri. Elden var anlagd som så många andra bränder som förekommit under hösten.

Pyromanen var svår att fånga trots efterlysning. Hans öde blev dock ett besök vid Alvars korvkiosk på Storgatan i Ängelholm. Där blev han igenkänd och infångad av polisen. Många av oss skulle besöka den kiosken tre år senare. Då tänkte man tillbaka på denna nattliga bogsering.

Bärgningsledare vid detta och flera andra tillfällen var flygplanmästaren Karlsson vid 3.div. Förmodligen känd i hela flygvapnet som "Kalle bult". Man kan nog inte påstå att han var någon utpräglad militär men säkerligen en arbetsam och plikttrogen yrkesman som F 10 hade stor nytta av.

Att bärga flygplan under "Kalle bult" var också en övning i att hålla reda på de fyra väderstrecken.

Vid bärgningen av en buklandad J20 troligen Zackes nr 2352, se boken sid 28, i Rosengårdsstaden lyfte vi flygplanet, tog ut landstället och på lämpliga gator bogserade vi på natten även detta till F 10. För att komma förbi lyktstolpar och andra hinder använde "Kalle bult" väderstrecksangivelserna till ett maximum. En vinge som skulle "saxas" förbi en lyktstolpe kunde bli så här. - "Stopp, stopp, - västra vingnocken mot söder, - stjärten något åt öster, - stopp, - hela flygplanet lite åt söder o s v. När vi vid fyra-tiden på morgonen avslutat bogseringen och låg till sängs var det nästan ingen som kunde sova för alla dessa väderstreck som snurrade runt i huvudet.

En annan bärgning av J20, som nödlandat på g a motorstopp över Skabersjö, var betydligt enklare. Flygplanet fattade eld och brann upp. Kvar att lasta fanns endast pansar och ståldetaljer samt vissa smärre lättmetallrester. Förare i detta flygplan var dåvarande löjtnant Ove Müller-Hansen.

En morgon var "Stöten" Eriksson igång igen med ett nytt påhittigt uppslag, som vi andra på logementet fick lida för. Före morgonuppställningen på kaserngården hängde "Stöten" upp ett tiotal bilder på väggarna, klippta ur den tyska bildtidningen Signal. Bilderna var från olika frontavsnitt på den tyska krigskartan.

Efter det vi "ställt upp" var furiren som vanligt inne på logementet och kontrollerade ordningen. Han såg då naturligtvis vad som var uppsatt på väggarna. Vid upprepade förfrågningar vem som hade hängt upp bilderna var det ingen som svarade. Ingen ville yppa vem som var den skyldige. Ingen ville vara okamratlig, "Stöten" fanns nämligen inte med på uppställningen.

Nu blev följden språngmarsch till Beijers park och väl där fick vi genomlida en mycket hård exercis under en timmes tid. Var femte minut gjordes dock halt och varje gång fick vi samma fråga, men alla var stumma. Till slut var det en som inte orkade längre. Svimfärdig av trötthet talade han om att det var Eriksson som var den skyldige. Då först märkte furiren att Eriksson inte var närvarande. I sitt upphetsade tillstånd efter att ha sett bilderna glömde han kontrollera vilka som ej var där.

"Stöten" var på "sjukan" och slapp därför ifrån hela denna tillställning. Vi såg dock att furiren gillade vårt sammanbitna uppträdande och marschen hem och en annan exercistimme den dagen blev närmast som semester. "Stöten" kom emellertid inte undan följderna av vad han hade ställt till med. Vi visste att i klädsåpet förvarade han en massa "prylar" av olika slag utöver de vi skulle ha i vår verksamhet.

Nästa morgon, strax före morgonvisitationen, tog vi hans klädsåp och vände det upp och ned. Det blev ett enormt rassel då innehållet rasade ner på skåptaket.

Något försök att förhindra det hela gjorde han aldrig och det var heller inte möjligt, det var ju ett logementsbeslut.

Vid morgonvisitationen då alla skåpsdörrar skulle vara öppna var "Stötens" dörr stängd. Furiren som förstod anledningen sade: - "Eriksson - öppna skåpsdörren". Dörren blev öppnad och ut på golvet trillade innehållet i en enda röra.

Furirens kommentar - "dålig skåpordning Eriksson".

Trots allt var det dessa små episoder som kryddade tillvaron. I det stora hela var det ganska trevliga månader vi hade på 4.div (specdiv) i gamla Kirsebergsskolan. Med så många ynglingar tillsammans var man aldrig utan sällskap. Alltid var det någon hemma på logementet eller på marketen-teriet. Alltid var det någon som skulle ut på sta'n, på bio eller bara gå och "ströga" på Södergatan. Alltid fanns det någon tillhands ifall man behövde fråga om något. Man gick sällan någonstans utan sällskap. Man blev en flockmänniska.

Nu var emellertid tiden inne då vi skulle flytta. Ett nytt hyreshus hade byggts vid Floragatan. Där skulle vi förläggas under vicekorpralskolan, som började den 1. nov 1942.

I och med denna flyttning blev skolan mera splittrad. Logementen var mindre och alla med samma yrkesval bodde tillsammans.

Själv blev jag förlagd med sju andra flygmekar i ett logement i Floragatan 12.

Omedelbart till vänster i hallen fanns tvättrummet. Inrett enligt gängse militär standard med en rostfri tvättho och några kallvattenkranar med stril. Mittemot till höger i hallen ett litet skoputsrum och omedelbart efter detta stod ett gevärsställ. Efter hallen kom man in i det största rummet inrett med tre våningssängar, sex klädsåp, ett bord och fyra stolar. Längre in i lägenheten fanns en toalett och till vänster om denna ett litet rum med en våningssäng, ett litet bord och två stolar. I samtliga sängar låg, med träull, nystoppade madrasser. Nu började samma procedur igen att lägga kroppens tyngdpunkt på rätt ställe så man inte trillade av sängen och att få alla "knölar" någorlunda rätt fördelade i madrassen.

Ett veckoprogram, uppsatt på anslagstavlan i trappan, kungjorde våra lektioner. De teoretiska lektionstimmarna (45 min) var nu betydligt fler än vi hade haft tidigare. De salar vi använde var i gamla Kirsebergsskolan, Kirsebergskyrkans samlingsal samt i divisionernas baracker vid flygstationen.

Utbildningen bestod av fyra allmänmilitära- och fem yrkestekniska ämnen (se bif betygsformulär).

De teoretiska ämnena varvades med praktisk yrkesgrens- och markstrids-tjänst. Eftersom 3.div var skoldivision utnyttjade vi 3.div hangar för den praktiska flygmekanikertjänsten och under ledning av flygplanmästare "Calle Bult" Karlsson. Detta bestod ofta i att vi fick hjälpa till på flygplan J8 och J20, som stod för tillsyn eller reparation. J8 hade ibland skador på dukbeklädningen som behövde lagas med nål och tråd och därefter en linnelapp och några lager färg över så var duken hel och fin igen.

Ett ganska svårt arbete jag fick vara med om gällde att klä om ett sidoroder helt med ny linneduk. Att sy duken så att den blev spänd och utan rynkor var inte lätt.

Genom efterbehandling med en speciell lack s k Red-dope sträckte sig duken ytterligare och blev till slut spänd som ett trumskinn.

I ämnet stridsutbildning blev det nu en mera målmedveten satsning mot att även göra oss till goda markstridare.

För detta ändamål blev Beijers park det stora slagfältet. Här trimmades vi i ansatsvisa framryckningar, här ålade vi med geväret i båda händerna så att armbågarna gjorde gropar i marken och här ålade vi medelst hasning. Det fanns inte många håligheter, tuvor eller buskar som vi inte kände igen.

Klädseln vid dessa övningar var blåställd men det var inget som hindrade att vi på en exercistimme fick göra en sväng in i "Beijers" och öva lite stridsutbildning iklädda uniform. Efter en sådan övning var knä och armbågar alldeles gröna. Uniformen skulle borstas under rasten för att vara fin igen till nästa uppställning.

Våra dagliga exercispass förlades, efter flyttningen, i huvudsak till Vattenverksvägen men ofta med en "sväng" in i "Beijers".

Under ett sådant exercispass, under ledning av skolchefen fänrik Oterdahl, kom "Zacke" cyklande.

Han avbröt exercisen och sa, - "du kommenderar fel - jag skall visa - jag tar befälet".

Vi såg undrande på varandra, vi var ju vana vid våra instruktörer och tyckte att de alltid kommenderade bra och blev därför något förvånade över "Zackes" påstående.

Nu tog han emellertid befälet. Så började en exercis, som blev mycket rörig. Han kommenderade ofta på "fel ben", så att i helomvändningarna kolliderade vi ofta med varandra.

Som väl var avbröt han efter en stund och sa till skolchefen, - "så här skall det gå till - du tar befälet".

Skolchefen svarade, - "ja överste - men jag anmäler att då kan inte jag leda truppen i exercis".

"Zacke" svarade inte utan tog sin cykel och trampade mot flygstationen för att antagligen där även kasta sig över flygstationsvakten. För vår egen del fortsatte exercisen som vanligt.

Nu började också vår skjututbildning på vårt gevär M/96. I brist på fordon, nu som alltid under krigsåren, var det bara till att marschera den c:a 3 km långa vägen till Husie skjutbana. de som marscherade sist i kön fick skiftas om att bära den 35 kg tunga ammunitionslådan. Något slag av hörselskydd användes inte på den tiden och det ingick inget sådant i vår utrustningslista.

Anm. Hörselskydd förekom inte förrän i början på 1950-talet då realjudet blev besvärande.

Under volontärrekrytskolan fick vi ju något kännas vid permissionsförbud, dvs att inte få vistas utanför fritidsområdet.

Att vilja vara "ute" efter klockan 2130 betydde för den enskilde att han måste, med ifyllt permissionssedel där skäl skulle anges, lägga in sin ansökan till skolchefen om permission.

På skolan beviljades man sällan permission på andra dagar än onsdag, lördag och söndag. För övrigt fanns det en bestämmelse som var lätt att följa och av följande lydelse.

"Tjänstledighet och permission äro icke att anse såsom manskapet tillkommande rättigheter utan beviljas företrädesvis såsom uppmuntran för ådagalagt gott uppförande och välförhållande i tjänsten. Permission under natten beviljas sparsamt och icke utan viktiga skäl åt den som visat sig mindre pålitlig eller brustit i gott uppförande". Om permission erhöles kunde man en onsdag få vara "ute" till klockan 2400, en lördag till 0030 och söndag till 1130. Dessutom kunde man få nattpermission över lördag och söndag. Då fick man emellertid inte ligga på logementet på lördagsnatten eller äta i matsalen på söndagen. Det gick alltså inte att ha nattpermission för att "slå runt" på stan och sedan utnyttja den egna sängen på logementet. De som inte hade permission skulle stå uppställda vid sängarna under kvällsvisitationen. De som hade permission t ex en onsdag till 2400 skulle vara hemma i så god tid att även de låg till sängs vid nattvisitationen. Hann de inte med att lägga sig skulle de stå uppställda i uniform. Permission med civil klädsel beviljades aldrig.

Flottiljchefen hade antagligen i uppfostringsyfte infört det s k prick-systemet.

En anmärkning lika med en prick var lika med ett permissionsförbud. En grov anmärkning kunde ge permissionsförbud direkt utan att någon prick utdelades.

Skolchef och instruktörer kunde utdela dessa straffsatser när- och varhelst en elev påträffades och i deras tycke uppträdde ovårdad. De flesta "prickarna" utdelades då vi hade uppställning i uniform inför ett exercispass eller liknande där uniform var obligatorisk klädsel.

Blev man tilldelad prickar för att man var ovårdad kunde anledningen t ex vara långhårig, orakad, hårstrå eller fläck på uniformen, dålig skoputs såväl översida som under skon, dålig vapenvård eller saknat mynningsbleck. I övrigt var det dålig skåpordning, sängen dåligt bäddad eller ej ordentligt sträckt eller att logementet var dåligt städad. Ja, det fanns så många möjligheter att fela på så att undvika en prick var nästan omöjligt. Som komplettering i vår utrustning hade vi fått två grå och två vita halsbindor. Dessa var en märklig uppfinning, som skulle bäras av hygieniska skäl. Den grå till vardags och den vita till bästuniformen. Bindan skall läggas runt halsen och med fastsydda snören knyts fram till med en rosett. Ändamålet var att skydda vapenrockens ståndkrage mot nedsmutsning. Tanken var god för uniformen blev sällan eller aldrig tvättad och då är det kanske lätt att göra sig en föreställning om hur smutsig kragen kunde bli efter ett par års användning. Visserligen var fodret svart så det syntes inte så mycket. Halsbindan var, enligt mitt tycke, obekvämt att bära, den ville gärna glida uppåt och satt ibland ovanför kragen med hela rosetten synlig.

För att slippa detta obehag underlät man ibland att använda den. Eftersom detta ofta var föremål för kontroll var det många "prickar" som utdelades p g a saknad halsbinda.

Hade man fått en anmärkning (prick) i början på veckan lade man in om permission på onsdagen. Eftersom "pricken" var införd i en "liggare" blev den aldrig bortglömd, man fick permissionsförbud och "pricken" ströks. Hade man åsamkat sig tre "prickar" motsvarade detta permissionsförbud över lördag och söndag.

Med detta kvitteringssystem lade man alltid in om permission för att få bort eventuella "prickar".

Under det praktiska halvåret av skoltiden med tjänst på flygstationen förekom aldrig permissionsförbud, där fick alla jobba hårt, ingen hade tid med dessa ständiga kontroller. Skulle någon missköta sig blev det i regel en muntlig tillsägelse, som ofta tog lika hårt.

Vi har nu blivit fördelade på divisionerna. Mitt tidigare nummer (18) skulle inte användas mer. Nu hade jag istället blivit tilldelad nr 233. Därmed är det också bestämt att jag tillsammans med en kamrat som fick nr 256 Andersson - sedermera bastroppchef i Everöd, blev placerade på 2. divisionen under löjtnant Hammarén. De andra flygplanmekarna blev fördelade på 1. och 3.div.

Denna omnumrering blev inte den sista. Året därpå fick vi, som inte hade mönstrat, våra mönstringsnummer från respektive rullföringsområde.

Efterhand som vi mera allmänt blev förtrogna med våra vapen, fick vi tillsammans med de värnpliktiga, allt oftare deltaga som poster i vakt- och beredskapstjänst.

All sådan tjänstgöring ombesörjdes annars i huvudsak av personal från flygstationstjänsten.

Signalisterna hade sin vakttjänst i regel vid väderstationen på Bulltoftagården.

Det fanns två vakter, kasernvakten vid gamla Kirsebergsskolan och Flygstationsvakten vid flygstationen. Dessa vakter skulle besätta ett antal postställen med poster.

Vakten Kirsebergsskolan satte ut poster vid skolan, förläggningarna vid Solgatan och gamla Vattentornet.

Vakten flygstationen satte ut poster vid flygstationen (hangarområdet) samt vid ammunitionsförrådet (bomben) på andra sidan fältet.

Som synes gick det åt ganska mycket personal till denna vakttjänst. Efter ett dygns vakt gick man direkt "på" ett dygns brandberedskap med förläggning på flygstationen och med medhavda sängkläder. Hygienen i vaktlokaler-na var dålig. Speciellt sängarna med madrass och kudde. Dessa som användes av så många olika människor att vila på under frivakten, blev vad jag vet aldrig tvättade. Att ligga på madrassen var inte det största obehaget då vi ju alltid låg med uniformen på. Värre var det med kudden. Den var klädd med brunt skinn. Med tiden fick den en fet beläggning på ytan, som påminde om det smorda golvet i hangaren. Till slut fick vi, för att undvika eksem, medföra egen handduk att lägga över kudden.

På vintertid vid stark kyla fick patrullerande post använda stora blå pälsar, som alltid hängde i vaktlokalen. Dessa blev ej heller rengjorda så ofta, trots att många olika människor använde dem. Det gick t o m så långt att fältväbeln fanjunkare Björk fick tillgripa bekämpningsmedel mot loppor, som hade invaderat och funnit god hemvist i pälsarna.